

Dongen.

Den 31ste Juli 1896 bezocht ik de gemeente Dongen. Omstreeks vijf uur van 's Gravenvoer vertrokken, reed ik over Groote brug en Gagenvlaan naar Dongen. —

Op de grens van Dongen en 's Gravenvoer stond het Staatslid Breesfers mij op te wachten met zijn eigen goede harmonie ("Musis Sacrum"), begeerd door twee andere harmonien, enige gezelschappen en een massa menschen. Met een keurige speech heette hij mij welkom. — Hij nam hem naast mij in mijn rijtuig, en stapvoets ging het voorstel aan Dongen toe. — Onderweg werden mij twee bouquets aangeboden; het eerste door een jongen van den leerlooier Charles (denzelfden, die het Collegie van Gedepe staten was lastig gevallen over de oefening in zake tramconcessies aan "de Abeyenij" en aan de "Vicinatuus Hollandais"); het tweede aan het klooster te Dongen door een dochtertje van Breesfers, met nog twee andere meisjes. — Daar stond de hele school, alle pensionnaires benevens hare leermeesters, juichen voor het gebouw gescholden.

Op het gemeentehuis vond ik het Dagelyksch Bestuur van de gemeente. — Met die heren onderhield ik mij tot aan de audiensie; middelenrijk kwam een zangvereniging in de vestibule van het Raadhuis een aubade brengen.

Op de audiensie verschenen de Roomsche geestelijkhed (zeekalijk), de dominee, de directeur van het post- en telegraafkantoor, een volontair der secretarie, beroemd het lid der Provinciale Staten, de heer Breesfers. Alachter hadden ze gelukkig niet; het schijnt, dat de verhouding tussen Breesfers en den Burgemeester een zeer onaangename is; beiden dongen inder tijd naar een vacature lid der Prov. Staten; Breesfers werd toen benoemd.

Na afloop der audiensie vormde zich weder een stoet, in denzelfden geest als die, waarmee ik was ingehaald. — Stapvoets, vergezeld door een duim van menschen, werd ik weer uitgeleide gedaan door de "Bergen" tot aan de grens van Dongen en Rijen. —

Daar

Dongen.

Daar kwam Bresfers weer bij mij om zijn afscheidswoord te spreken, waarna ik afscheid nam, om mij vervolgens te begeven naar het station Rijen, vanwaar ik 's avonds naar den bosch terugkeerde. —

Terwijl ik door de gemeente Rijen reed, viel het mij op, dat bijna de geheele gemeente op straat was, om mij te zien passeren. — Het heele dorp was gevlagd. —

De pastoor van Rijen kwam nog op straat, om mij te complimenteren; ik had echter weinig tijd om hem te woord te staan, omdat ik vreesde, den trein te zullen missen. —

Blijkens had deswege door Klaesens aan mij uitgelegd, dat het rapport was de administratie van den ontvanger goed in orde; die van den secretaris liep in kleinigheidjes te wensen over, waarop mondeling de aanspraak gevestigd werd.

Den 28 juni 1900 kwam ik weer in deze gemeente; ik bezochte dienstboden daar Groot-Bijgaarden en Gravenvooren, enkele in het hof Kapelpoorten (eigenaar van hier) te Vastechout, en akte Waalwijk bij Verviers.

In het bestuur van de gemeente is sinds mijn voorbije zaak enige reiniging afbrengt; de burgemeester is niet meer uitstekend Raad, zoals vroeger; er zijn enkele zelfstandige mensen in den Raad geseteld; een van deze, Maas, werd welhouder. — Om ditte kunnen horen, kan wel volgen door Bresfers een leesvereeniging opgericht, onder presidium van den locier van Groot. — De burgemeester schijnt zich in het onvermijdelijke te schikken.

Ik gaak den leerlooiers in Dongen goed; zij hebben de laatste 25 jaren veel geld verdienst; meer dan de 25 jaar, ten levens. Dik komt voorval door de uitbreiding van het bedrijf, want op iedere huip wordt niet alleen verdiend als vervaardiger, maar er zijn veel meer huipen.

De lociers zijn goed op de hoogte van hun vak, zij blijven bij de zaak en werken hard; door de vele fraai-

Dongen.

er noch een enkele in de handeling kommt.

Een groot deel van de bevolking (± 900) is schaarmaker; de baxen werken met 20 à 25 knechts, meestal huisnukkers. Daar heerscht weer in ergelijke mate de gedwongen winstverhoging, $\frac{2}{3}$ van de schaarmakers maakt zich daar aan onderhuupen; daardoor gaan de schaarmakers slecht, de knappe werklui willen zich niet laten delingen; daardoor verloopt de zaak, want er wordt slecht werk geleverd: de baxen vragen niet: wat kan die knecht? maar: hoeveel verdient hij aan hem in mijn winkel?

Door die gedwongen winstverhoging maken de overige winkeliers in Dongen beïnvloeden goede zaken; zij regelen hunne prijzen naar de winkels, waar gedwongen gehalte wordt; geen wonder, dat men in Dongen daar reichhalzend naast een tramverbinding met Tilburg niet niet.

Bij de leerlooiers bestaat geen gedwongen winstverhoging, deze hebben trouwens minder personeel in dienst.

Ik gaak den boeren in Dongen slecht, volgens B. en W. zijn de boeren lui en onbekwaam; veldbaarden zijn zouden te hoop zijn. Voor een half jaar is er een coöperatieve roomboterfabriek opgericht; die maakt dagelijks 10.000 liter verwerkt, maar kan niet meer dan 6.000 liter krijgen.

De koeshandel van de ~~Stamenklasje~~ is goed, althans zeer beredigend; buiten de gemeente helpelt niemand te gaan ons werk te zaeken.

Op mijne audiëncie verscheen niemand dan den Shakenbos Bresfers; hij vroeg mij, of het gasthuis niet zou willen kopenen niet; hij is daarvan regent, ik een zelfs voorzitter van regenten. ~~Hij~~ Afgangen doen, voor de tijd te hand was, zeide ik heb hem toe bij je legenhed van een volgend bezoek.

Ik besprak met B. en W. nog ~~de~~ zaak van den Raad, die den onderwijzer Bendels ontsloeg, en op dat besluit gne goedkeuring vroeg van Liedep. stat. — Onder hen klappt tegenstander steeds de recycling ambten behouden van den groenroodschel hadden, waarbij

Dongen.

zij hen slotte 200 verstandig waren, eieren voor hun gedaan te kiezen, en het hoofd in den schoot te leggen. — B. en W. verklaarden hun verzet met de opmerking, dat de grond, vondelijksche hoven buiten de gemeente lagen, en dat de gemeente — omtrent indirect — 200 gulden alsof een voordeel van heeft; als die hoven aan de gemeente geld moest kosten, dan wilden zij die liever abandonneren.

Ik vernam van B. en W. dat de Heer Bouls nog steeds veroopps zochte naar de aflossing van de verdag, hoe hij beschaving mach krijgen in zijn automobielen; zij vreesden, dat pants niet zou staan, en dat hij veel geld in de zaak zou laten zitten. Dat exploitatie stan een automobileneonderneming Dongen - 's Gravenvoeren was, pik was dan ook nog geen sprake.

De nieuwe weg Dongen-Tilburg was bijna gereed; de halve tram Dongen-Nijen-Tilburg, voldoende ook een tram Dongen-Tilburg. Het doft aanleg van den nieuwe weg sloot op een tram gerekeerd; de leunst, aanleg niet zuiver midden in den weg.

Men had niet heel veel lust, om de exploitatie van den tram Dongen-Tilburg in handen te geven van de Zuiderstroomtram M.P., omdat de tarieven van die M.P. circa 30% hoger zijn dan die van de M.P.

Blijftens het door Klaesens deswege uitgebrachte verslag waren er bij het onderzoek der gemeentelijke administratie enkele kleine opmerkingen gemaakt; meneling was de loofd, daarop in behoorlijk te zullen letten.

Den 2 & 3 Juni 1904 kwam ik weer in Dongen; denvolften dag bezocht ik de gemeenten Gilze en Alphen.

Die twee willebeders hadden sterke over de toenemende diefstallen in Dongen; en konden enkele diefstal uit. — De gedeputeerde Bresfers kende als afgevaardigde van het dagelijksch bestuur van den koninkrondt zich over dezelfde zaak beklagen. — Den burgemeester ingescherpt, dat hij moet zorgen, dat de politie meer activiteit ontwikkelt. Van de politie heb ik geen hogen dunk. Terwijl ik op het raadhuis zat, liep enkele agenten op straat hem en meer sigaretjes te roken; toen de school uitging,

Dongen.

bringen de jongens op het hek van de sleep van het raadhuis en maakten 200 m spottabel, doch het onmogelijk was, om B. en W. te proberen. — Toen ik later meegroed, hing de Dongense straatjengel aan mijn riem!

B. en W. vermeiden, dat ik nu nog niet het verslag over 1903 had. Terwijl in dat verslag over 1902 200 gulden als niets stond; 200 zou bijv. de Raad in 1902 niets gedaan hebben, dan een geldlening voteren!

Van de raadsleden woonde een (Snaren) te Vaart; een (v.d. Haek) te Klein Dongen; alle anderen wonen in Dongen.

B. en W. geraden ons het onderstaand der willebeders ten laste der gemeente te brengen; het schijnt, dat ^{de willebeders} daar wel over waren hadden.

De Graendijksche hoven is voor de gemeente altijd een lastpost gewest; hij was ongeschikt voor de goede bietenslepen!

Er is in Dongen een zeer groot gesticht voor zenuwlijders (Oudenbosch), bewoond door broeders der Congregatie van Onse Lieve Vrouw van Roermond) nacht de ziekenhuis behandelen; kraakneuzigen worden er natuurlijk niet opgenomen.

Een der willebeders (^{Oudenbosch}) is lid van de gezondheidscommissie, hij beklagt zich over de minige medewerking van gemeentelijke dienst, als gezondheidscommissie voorstellen doen!

Vermaede wouder er in Dongen niet gelezen; en zojuw voorval neemt le veel beduid dan te weinig.

De administratie ter secretarie had alles te menschen over; dat is meer dan ergerecht.

Toen ik Dongen verliet, red ik langs "Vredeword", de nieuw gebouwde villa van den Heer Bresfers. Ik stapte even uit, en liep met Bresfers even diens mooie tuinomleg rond, terwijl hij mij een deel van zijn tuin — waarin men nog druk werkte — liet zien. Alles zag er 200 uit, dat had den indruk op mijne ruime keurs te zijn geboekt. Die tuin, vooral de gazonen, behoort zeer mooi te worden! — De beloofde Bresfers, dat ik, wanneer ik eens als gewoon man in de buurt van Dongen kwam, doch ik hem dan eens zou kunnen bezoeken.

Burgemeester van Gastel, bleef een goede kastiers zochten; hij maakt zeer eenzaamig leven, en schrijft zijn... Als ik hem wat vroeg, kreeg ik geen of een half antwoord; hij was blijbaar bang van zich te verpraten! Zijn mocht een echte vrouwtje inbreken!

Dongen.

Bij schrijven dat 23 juli 1904 t. nr 14, 1de afd.
1de Bureau las ik den Burgermeester de les over het
onvoldoende politiebericht in Dongen.

Den 1ste feb 1908 kwam ik weer in Dongen. — Er zijn
thans twee gemeentes: De van Dordt en De Driehoek,
beide gemeente gemeenter; ieder een wijk van de gemeente;
samen f 700; mochten daarvan ook alle medicijnen leveren;
gemeentelijke raadraad geniet f 350. —

Gasfabriek werd 1 October 1904 geopend. Fabriek + bedrijf
kapitaal f 90.000; vle aansluitingen; men haapt f 60.000 op
gas à 7 cent te verkoopen, en kan dan de fabriek bestaan en
heven f 3600 renten deelen. — Later meer aan-
sluitingen komen, dan kan men ook het geld voor de afslas-
sing vinden.

In 1907 besteedde de gemeente f 700 f 500 aan het onderhoud
der waterleidingen; alles werd in daglukje in orde ge-
maakt; de taak is nu bereidigd. — Thans is het
onderhoud in perceelen aenbesteed; het kost nu minder
aan de gemeente. — Eigenmijdsche hoven rapporten
niet meer, sinds de suikerfabriek werd afgebroken. Afbreken
van die fabriek was voor Dongen geen groot verlies; er
werken schier geen menschen uit Dongen. —

Eigen gedwongen winkelmering. De leerlooiersknechts
verdienden gemiddeld f 4; — een schoenmaker op de fa-
briek minstens f 7; een handwerkschaamaker (teluis
verkeer) heegdens f 6. — + 66% van de vaagere teluis
werkers zijn thans op de fabrieken werkzaam. —

Sinds de oprichting der zoomhalsfabriek gaat het den
boeren veel beter; zij krijgen thans geld in handen; hun
reestapel is groter geworden; ze maken meer mest; ze krijgen
helaas leed. Er wordt thans daegelyks 10.000 liter verwerkt. —

Taakland behoeftige klasse is bereidigd; er wordt
door niemand broods gebreke geleden.

Van diefstallen enz heeft men niet meer; de da-
ders werden nooit ontdekt, maar men meende, dat de
diefstallen geslept werden door schijn uit Waalwijk
Tilburg en dat zich in Dongen gevestigd had. De

Dongen.

fabrikanten stegen de handen in een en gaven die men-
schengedaan; deze moeden liep veel verhuisen, en daarmee
vielen de diefstallen af.

Ik verkende audiërie aan den timmerman van Kranz
en den fabrikant Kortens; zij vroegen een machting
om schadelijk gedierte te schieten. — aan het bestuur van de
afdeling Dongen van den algemeene Nederl. Bond van
schoenfabrikanten (voornamker de methander Smits) dat
kwam bevoegd, dat een evenveel valschaal voor de
schoenindustrie te Tilburg moest komen en niet te
Waalwijk; — aan het bestuur van den lopersbond
(Bresfers en IJssers), dat steun vroeg bij de oprichting
van een kamer van koophandel; — aan de pastoors
van de drie parochies, die evenredig hunne opname
ring kwamen maken.

Ik werk ter secretarie licht vergens naar; Ver-
dijk was bepaald geïndigneerd. —

Een bij Bresfers aangehouden en daar mijn compliment
gevraagd aan heer Bresfers en haar dochter; er was
geen tijd om een kap thee te drinken. —

Berijking reed ik terug naar Tilburg.

Den 26 Maart 1912 kwam ik weer in Dongen. Van uit hotel
de Kroon te Nederweert ging ik per auto eerst naar Vastenhout, daen
naar S'Gravenvoort en eindelijk naardongen; via Ooster-
hout keerde ik sowals naar Nederweert terug.

Het Raadhuis wordt aangebouwd; bijnalijk is het gemeentehuis
gevestigd in het pension "Worsten" in de Kruisvaartstraat.
Hebbelander Maas is ziek; ik wervel antwoorden door burg-
meester Switser en wethouder van Bacel.

Naar de Heeren mij mededeelden, gaan over het algemeen de
zaaken in Dongen niet goed; vooral de lopers hebben reden
tot klagen. Dat men leiden = een grondslag is veel te dure,
en wordt maar spoedig verwijderd; terwijl voor de gesloten
leiden in verhouding geen geld kan gemaakt worden; dat
spelt zooveel voor de leiden, die machinaal bereid worden
als voor die, welke nog volgens de oude methode worden
bereid.

Dongen.

Op de fabrieken werken veel meisjes, gen getrouwde vrouwen. De loaiersknechtes worden van een jaar gehuwd, van vadersavond tot vadersavond. Er is wel enige beroving gewest in de Dongense arbeiderswereld; maar de laaste verhuring is glad en zonder incidenten van stapel geloopen; de moeilijkheden in de arbeiderswereld schijnen voorloping tot het verleden te behoren.

De landbouw gaat in den landen bijt merkbaar vooruit; deels door grote zorg voor de waterleidingen onder beschiet van welhouder Blaas, deels door meer intensieve hovenier gevolge van meerder arbeidstrekking; de beroepsgoed landbouw wintercursus wordt door 19 leerlingen met grote ambitie ten einde lage gevalgd. —

Een krib-cudwintercursus is er niet; evenmin een cursus van de klasse, in het handelsrekenen en backhandelen.

De gasfabriek gaat buitengewoon goed. —

Men is met Breda in onderhandeling, om van uit Dordt water te krijgen uit de Bredase waterleiding. —

De groenontslippe haven zal voor Dongen niet lang meer van nut zijn. Het Wilhelmina kanaal komt op 500 ft. langs de Kom.

Het fietspad naar Tilburg wordt binnenkort besteed. —

Tegen gedwongen winkelverhuizing wordt thans een opzettelijke actie gevoerd; men hoopt, dat die zal slagen. —

Er wordt in Dongen veel water schoonmaak gemaakt voor Engelse rekening; dat versch wordt meestal door huishouders verwaarloosd.

Den 2 februarie 1918 kwam ik weer in Dongen; hierpen had ik lopende bezicht.

Het Spaant hevig bij Raadsverkiezingen; de machthebbers hebben te baat ingenomen, dat de arbeiders een macht vormen, waarmee moet worden rekening gehouden. Twee verhunans verhegenvaardigers zitten thans in den Raad; een hunnen word gekozen tegenover den verdienstlijken welhouder van Baal.

Het Wilhelmina kanaal is thans gereed tot half

Dongen.

weg Tilburg; het wordt reeds vrij druk bewaren. Men stelt zich vooral grote voordeelen voor, warmer het tot Tilburg gaan is, omdat het dan van uit die oeroude druk bewaren zal worden, en de schepen doen levens Dongen zullen aanstaan.

De gasfabriek gaat buitengewoon goed; door een vergroting van het kalendis tributie Bureau treedt men het dubbelte van het benodigde quantum steenkolen, zoodat de voorraad groter is, dan men in den daast winter zal behoeven.

Het distributienet voor de elektriciteit is reeds lang gereed; men hoopt maar, dat men spoedig over elke straat zal kunnen beschikken. — Dan hoopt men ook dat een herstelende oplossing te kunnen komen van de behoefte aan goed drinkwater.

Er is grote woningnood; 20 nieuwe woningen werden gebouwd; nog veel te weinig.

Industrie gaat bijzonder goed; daar worden schatten verdiend. — Het merkwaardig wordt goed behandeld en goed betaald; de werktijd is 10 uur, daar veelal op slukwerk gescreet wordt, verlangen de arbeiders niet nach een korterem arbeidsdag. — De gedwongen winkelverhuizing is heelmaal gedaan.

De Rijksvalschuur te Maalwijk wordt zeer gespaard; men maakt daarvan vooral veel gebruik, want daar bijzondere cursussen gegeven worden.

Den 3 den feb 1921 kwam ik weer in Dongen en 's avondsmaer.

Om in den woningnood te voorzien bouwde de gemeente reeds vroeger - d.i. voor dat het here was reeds 200 huissaces - 60 arbeiders woningen, 20 van f 2600, en 40 van f 4300. — Thans zijn nog acht woningen in beschikking om een Rijks subsidie (f 2000) in de bouwlasten van acht woningen.

Dongen.

Het gaat den schoenmakers redelijk goed; de leerlooiers verloren in de laatste maanden maar reeue schatting drie miljoen. — De kleur Ver... heeft verholde mij, dat vannmer huren firma in dien tijd normaal gewerkt had, zij ghouwenden verloren hebben. Ze hadden het zin beschouwen, en bijna niet gewerkt, zoo dat een verlies veel geringer was.

Het is jammer, dat de Rijks vakschool te Waalwijk, haue moeielijk te bereiken is; slechts 2 leerlingen uit Dongen volgen daar de lessen.

De gasfabriek, in 1913 gebouwd, blijft goed gaan in 1920 405.000 kl³ geproduceerd. Oude fabrieken zijn met nieuwe motoren geinstalleerd; van daan dat het elektrisch bedrijf gerekeend wordt eerst na drie jaren boven te zullen worden; de elektrische installatie kost aan gemeente ruim 2 ton.

Gemeente besloot aan te sluiten aan de waardelijking 11^{1/4} West Brabant, zoo dat men ook hier overkorte jaren goed drinkwater zal hebben. Het is hoog noodig; de verontreiniging van de Dange is heel erg.

Wielbahnmechanical brengt aan Dongen groot voordeel; de daarsom inkoste geleide gilden voor los en laadsteiger (f 60.000), kosten f 20.000 brengt in normale jaren ruim hunne renten op.

Men bedekt genoegdig om een spoorweg verbinding met Waalwijk; men ziet daarin een levensbelang voor Dongen. — Toch zal men het wel nooit krijgen; de Stads spoor wil het niet exploiteren.

Het levensmiddelenbedrijf heeft goed gedaan; het heeft f 120.000 gekost.

De kerkelijke kerk is afgebrand; asfarrantie per min gen f 104.000. — De nieuwe kerk, gebouwd door Kuypers, is thans onder dek; aangenomen voor f 325.000; de inventaris zal f 150.000 kosten.

De korn is gheel gesolden; al het vruchtwater dat uit de ralen komt, gaat naar de Dange.

Dongen

Er is een beroepsschool voor schoenmakers waardoor 40 leerlingen les halen; subsidie van gemeente f 1000. —

Den 14 Juli 1925 bezocht ik Lippe en Dongen. De leden van den gemeenteraad waren goed over de gemeente verdeeld. Er zijn 3 boeren, 3 buurgers en 3 arbeiders, te sammenschen 13 leden.

De arbeiders zijn niet voldoende ondergegaan; hebben daardoor geen invloed in den Raad. Bij een volgende Raadsverkiezing zullen er waarschijnlijk enkele arbeiders uitgeworpen worden.

Het Raadslidmaatschap is ander steds sterker verdeeld; bij de laatste Raadsverkiezing vielen vijf Raadsleden.

De belastingen in Dongen zijn schrikbaar hoog; aan gemeentelijke inkomsten belasting moet van 5 tot 14% betaald. — In 1920/21 was de opbrengst van de Rijksinkomsten belasting f 215.533.75; en in 1923/24 f 38.364.95, een verschil dus van f 177.169.

In de rijke jaren heeft Dongen duur geleefd, en veel gehuurd; daarmee en afslag moet ruim f 137.000 betaald. Geen wonder, dat men thans zeer hoge belastingen moet heffen, en des niet tegenzitbaar doch niet kan komen!

Bij de exploitatie van het elektrisch bedrijf op den Dange ligt nu toe geen zijde; het net is te groot te duur (f 245.000). In 1924 nog een verlies van f 3000. Men hoopt, dat de exploitatie in 1925 zich eindelijk zal dekken.

Aan de drinkwaterleiding waren in het eerste half jaar van exploitatie 200 aansluitingen. Na de waterleiding er is, kan de brandweer behoorlijk in orde gebracht worden; men schafte een paar brandweerslangen wagens met het noodige materieel aan.

Eene mooie oude gotische kerk, thans in handen van de Protestanten, staat om 200 te zeggen op inwallen. De restauratie is aanzienlijk geweest voor f 51.000; daarin zou het Rijk 1/3 betalen. Mogelijkheden met den aannemer

Dongen

waren oorzaak, dat de restauratie niet doorging. Erg jammer! De koren behoort aan de gemeente, ook deze is niet erg solide meer.

De lederfabrieken verontreinigen het water van de Dronrijp in sterke mate. Want een de zuiveringsinstallatie, die thans voor het afgemerkte water in Rijen gebouwd wordt, goed voldoet, dan zal men in Dongen wel spoedig een soortgelijke inrichting bouwen.

Voor het Wilhelmina kanaal blijft men zeer dankbaar, daar wordt een driegebruik van gemaakt.

De eigen valschool voor schoenmakers en leerlooiers voldoet aan een grote behoefte, die wordt bereikt door 24 leerlingen. Voor de Rijksvalschool te Utrecht zijn er op het moment 3 jongens uit Dongen.

De verhouding tussen paarden en werklieden blijft goed; de menschen zijn over het algemeen tereden.

Bij de Kamerverkiezing op 1 juli 17 werden 42 socialistische stemmen uitgesproken.

De grote katholieke kerk brandde af en werd na de potten van Cuyper weer opgebouwd, buitenstaanbaar: aangekomen voor f 379.000! Er moet nog een stuk van 13 dl lengte aangebouwd worden, en dan nog de kerken!

Ook de meubilering is ongeteld kostbaar; van het hoofdaltaar staat een gedeelte: kosten f 14.000 als het heelmaal klaar is, kan het f 46.000 kosten.

Het Maria altaar is ook heel mooi, het kostte f 13.000. Achter het hoofdaltaar prachtige muurschilderingen van Jan Colette. Alles is begonnen in den tijd van de hogeconjunctuur; thans, nu er mil. lijnen verloren zijn, is er geengeld om alles val op en de oorspronkelijk cultuurlijke plannen te vol eindigen!

Dongen